

Sprawozdanie

Wydziału krajowego co do petycyi mieszkańców Jurydyki plebańskiej pod Brodami i proboszcza ob. łać. w Brodach ks. Jana Kowalskiego o orzeczenie rozdziału osady Jurydyki od miasta Brodów.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu odbytem d. 24. Lipca 1882. r. powziął Wysoki Sejm nad petycyami mieszkańców osady Jurydyka proboszczowska i proboszcza ob. łać. w Brodach ks. Jana Kowalskiego, o utrzymanie odrębności rzeczony Jurydyki od związku gminnego miasta Brodów, — uchwałę następującej treści:

„Wydział krajowy zbadawszy raz jeszcze prawne i faktyczne stosunki Jurydyki, a „głównie czy opłacała podatek domowy i podpadała pod ustawę budowniczą miasta Brody, przedstawi na następnej sesyi, czy w myśl §. 3. ustawy gminnej ma być orzeczony rozdział osady „Jurydyka od miasta Brodów“.

Uchwałę tę udzielił Wydział krajowy na dniu 8. Sierpnia r. 1880. do l. 34.509 Wydziałowi powiatowemu w Brodach do dokładnego zbadania i wyświecenia stosunków wskazanych w powyższej uchwale Wysokiego Sejmu i do zdania sprawy.

Wydział powiatowy uczynił ostatecznie w sposób wyczerpujący dopiero zadość sprawozdaniem z dnia 8. Września 1883 r. l. 1.268.

Na tej podstawie przystępuje Wydział krajowy do wywiązania się z otrzymanego polecenia.

Stosunek prawny.

Osada Jurydyka, należąca przedtem do gminy Folwarki wielkie, z którą stanowi dotąd jedną gminę katastralną, — została orzeczeniem gubernialnem z r. 1810. l. 38.784 zatwier-

dzonem dekretem kancelaryi nadwornej z dnia 30. Stycznia 1812. l. 1.077 do gminy Brodów wcieloną i stanowi integralną część miasta Brodów, a Magistrat Brodzki wykonywał na Jurydyce jurysdykcję polityczną na mocy dekretu gubernialnego z dnia 22. Września 1815. l. 37.012, i jurysdykcję sądową na mocy dekretu apelacyjnego z dnia 17. Stycznia 1815. l. 300.

Powyższy stosunek przynależności Jurydyki do Brodów trwał nieprzerwanie aż do wejścia w życie ustawy gminnej z dnia 12. Sierpnia 1866 r. Jurydyka stanowi zatem i obecnie z mocy §. 1. ust. gm. część integralną miasta Brodów.

Stosunki faktyczne.

W tej mierze donosi Wydział powiatowy:

że miejscowość Jurydyka stanowi pod względem topograficznym, wedle mapy dołączonej do protokołu dochodzenia kompleks terytoryalny, który graniczy z terytoryum miasta Brody i od zachodu z wałem dawnej twierdzy brodzkiej, od północy z tak zwanym „gościńcem Radziwiłłowskim“, a od południa drogą prowadzącą z Brodów obok starego okopiska do wsi Folwarki wielkie i z uliczką znajdującą się między placami Petzów pod Nr. parcel. 218 i placem Michała Niemczewskiego pod Nr. parcel. 217, od północy nareszcie Jurydyka graniczy z gruntami wsi Folwarki wielkie;

że Jurydyka jest oddzieloną od strony miasta dwiema rogatkami miejskimi, a to jedną, pod starem okopiskiem, a drugą w miejscu, gdzie wały przecinają ulicę pocztową;

że osada Jurydyka liczy 119 samoistnych gospodarstw z ludnością 802 dusz, i że opłaca podatków bezpośrednich kwotę 850 złr. 85 ct. w. a.;

że Jurydyka nie posiada żadnego majątku, ani dobra gminnego, ani żadnych zakładów gminnych;

że dzieci Jurydyczan uczęszczają na naukę do publicznych szkół brodzkich;

że konsensów budowniczych udzielała na Jurydyce Zwierzchność gminna miasta Brody i to wedle ustawy ogniowej dla gmin wiejskich i że takichże konsensów udzielała na Jurydyce czasem także i Zwierzchność gminna Folwarków wielkich, jednakże nielegalnie;

że na Jurydyce nie ma dróg szutrowanych i że chodnik drewniany znajdujący się na ulicy tak zwanej „Mały trakt rosyjski“, urządziła gmina miasta Brodów, drugi zaś chodnik znajdujący się w tej miejscowości urządzili sami mieszkańcy Jurydyki, którzy opędzają także i koszta oświetlenia sześciu lamp ustawionych w ulicach tej miejscowości;

że na Jurydyce straż nocną utrzymuje gmina miasta Brody i że na Jurydyce szczepi ospe lekarz przeznaczony do tego przez c. k. Starostwo, a oglądanie zmarłych wykonywa prywatny lekarz wynagradzany za to przez mieszkańców Jurydyki.

Przepytani mieszkańcy Jurydyki oznajmili przy komisji, iż życzą sobie stanowić odrębną gminę, i że w razie ich wyłączenia od związku gminy miasta Brody nie pretendują dla siebie żadnego udziału ani w majątku, ani zakładach gminnych miasta, a nareszcie c. k. Starostwo odezwą z dnia 4. Sierpnia 1883. l. 14.166 wyjaśniło, że miejscowość Jurydyka nie podpadała do r. 1849. podatkowi czynszowo-domowemu, który do tego roku opłacały tylko miasta Lwów i Brody.

Po zebraniu powyższych wyjaśnień zażądał Wydział powiatowy oświadczenia się Rady gminnej miasta Brody — co do prośby mieszkańców Jurydyki o odłączenia jej od Brodów i ta wedle sprawozdania zwierzchności miejskiej z dnia 23. Czerwca r. 1883. l. 2.981 oświadczyła się przeciw zamierzonemu odłączeniu Jurydyki.

Równocześnie uchwaliła Rada gminna, że rogatki na Jurydyce przesunięte być mają zgodnie z życzeniem mieszkańców, i że na tem przedmieściu należy umieścić większą ilość latarni kosztem gminy.

W sprawozdaniu, którem Zwierzchność gminna przedłożyła uchwałę Rady gminnej, podnosi Zwierzchność gminy przede wszystkim, że nie wszyscy mieszkańcy Jurydyki życzą sobie odłączenia od Brodów i przedkłada jako dowód tego twierdzenia protest opatrzony dwudziestu kilkoma podpisami.

Następnie podnosi Zwierzchność gminna, że gmina miasta Brodów nabyła także propinację na Jurydyce i wykazuje, że gmina Brody obdzielała mieszkańców Jurydyki zarówno z innymi członkami gminy, w razie wydarzonych nieszczęść wsparciami i pożyczkami.

C. k. Starostwo oświadcza się w piśmie z dnia 4. Sierpnia 1883. l. 14.166 stanowczo przeciw wyłączeniu Jurydyki ze związku gminnego miasta Brodów, i uzasadnia obszernie i wyczerpująco swe zapatrywanie względami publicznymi. — Mianowicie przytacza c. k. Starosta, że podział taki ze względu na terytoryalne położenie Jurydyki i miasta Brodów nie dałby się skutecznie, — że n. p. gmach gimnazjalny, postawiony przez gminę znacznym nakładem, położony jest w obrębie Jurydyki, — że ta osada posiada wszelkie cechy przedmieść okalających większe miasta i składa się przeważnie z ludności znajdującej zajęcie w mieście, — że taka ruchawa ludność wymaga zupełnie innego dozoru policyjnego, jak ludność wiejska, że gmina tak mała i tak słaba, jak nią byłaby gmina Jurydyka niezdolałaby pomimo największego przeciążenia podołać tym obowiązkom. — Przytem podnosi c. k. Starosta okoliczność, że mieszkańcy Jurydyki od czasu wejścia w życie ustawy gminnej z r. 1866 wykonują zarówno z innymi członkami gminy prawo biernego i czynnego wyboru do Rady gminnej; tudzież, że podatek domowo-czynszowy, pierwotnie tylko w śródmieściu opłacanym był, a nie tylko sama Jurydyka, lecz także domy położone przy ulicach Lwowskiej i Leszniowskiej uwolnionemi były od tego podatku dopiero w r. 1879 zaprowadzonego.

Na posiedzeniu odbytem dnia 6. Września r. 1883. oświadczyła się Rada powiatowa przeciw wyłączeniu Jurydyki ze związku gminy miasta Brodów.

Wobec tego stanu rzeczy Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Nad petycjami mieszkańców Jurydyki plebańskiej pod Brodami i proboszcza ob. łać. w Brodach ks. Jana Kowalskiego o orzeczenie rozdziału osady Jurydyki od miasta Brodów, Sejm przechodzi do porządku dziennego.“

Z Rady Wydziału krajowego Król. Galicyi i Lodomeryi wraz z W. Ks. Krakowskiem.

We Lwowie dnia 20. Września 1883.

Marszałek krajowy :

Dr. Mikołaj Zyblikiewicz w. r.

Sprawozdawca :

Dr. Franciszek Smolka. w. r.

Członek Wydziału krajowego.

